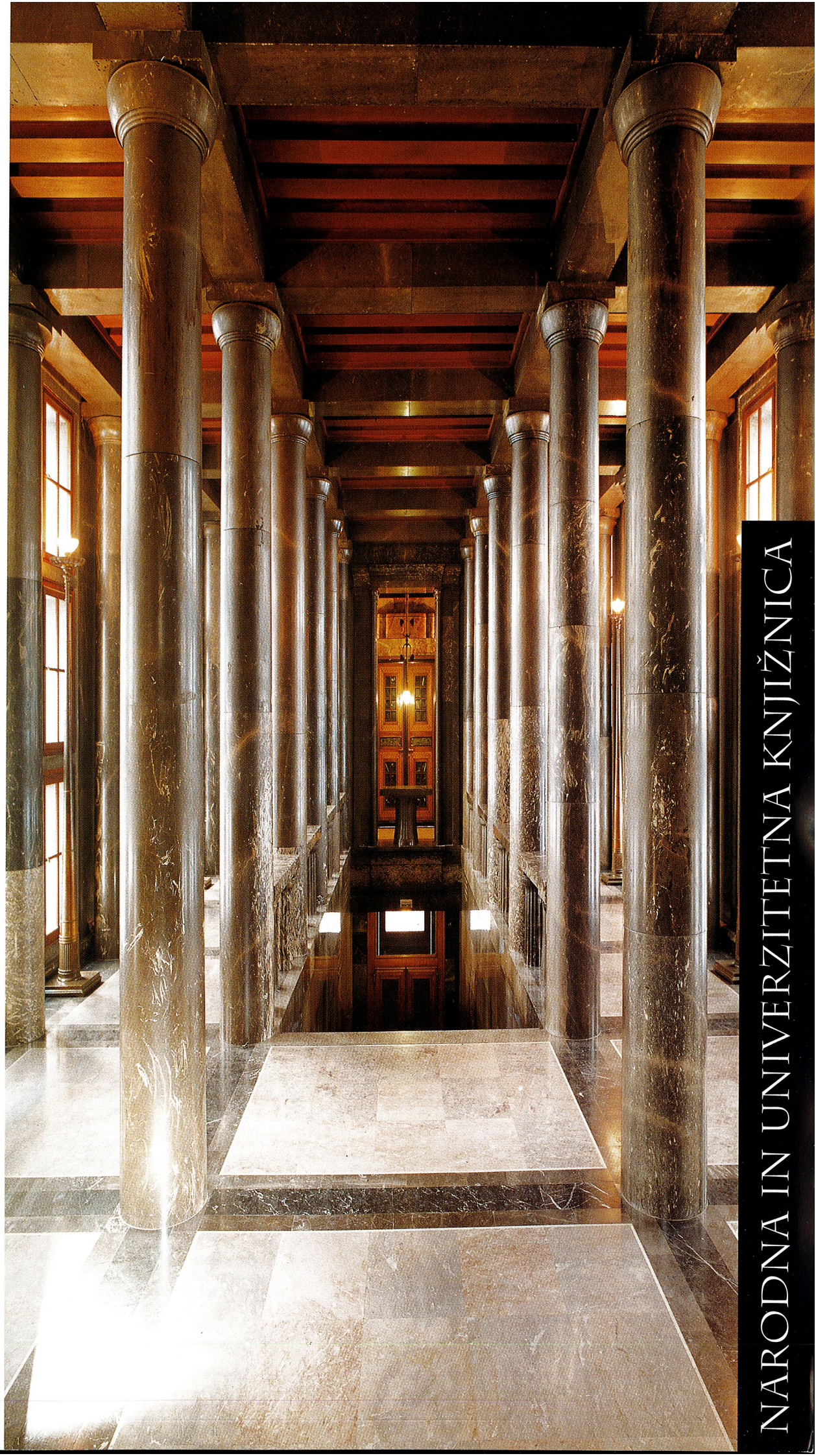

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

12

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

december 2007

Knjižničarske novice 17(2007)12

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 174, 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*
Odgovorna urednica: *Damjana Vovk*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 400 izvodov. Naročnino, naročila in odpovedi pošiljajte pisno do 15. januarja za tekoče leto na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za »Knjižničarske novice«, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: icb@nuk.uni-lj.si

Ne spreglejte:

Ekskurzija Velenje – Celje, 22.11.2007.....	1
(Mateja Zelič in Miljan Nojič)	
Strokovno posvetovanje o uporabi univerzalne decimalne klasifikacije	5
(Majda Papež)	
dLib.si – dobitnik bronastega priznanja Netko 2007.....	7
(Tomaž Bešter)	
Berem, bereš, bere : 23. slovenski knjižni sejem.....	8
(Majda Papež)	

PRILOGE:

Naročilnica za publikacije Zveze bibliotekarskih društev Slovenije.

Seznam konferenc, ki se bodo odvijale v marcu in aprilu 2008.

Štiri referate s 3. strokovnega srečanja z mednarodno udeležbo »Knjižnica – igrišče znanja in zabave«, ki je potekalo v Novem mestu, 17. in 18. septembra 2007:

- Vlasta Zabukovec: Dejavniki kakovostne komunikacije med knjižničarjem in uporabnikom;
- Tatjana Zidar Gale: Kako komuniciramo z uporabniki;
- Nada Eleta in Frida Bišćan: Unutarnja i vanjska komunikacija u narodnoj knjižnici;
- Danko Plevnik: Brzina i istodobnost – temeljne pretpostavke komuniciranja u informacijskom dobu

EKSKURZIJA VELENJE – CELJE, 22.11.2007

Letos je Sekcija Študentov Bibliotekarstva (SŠB) ponovno organizirala ekskurzijo po Sloveniji, ki je tokrat potekala v Velenju in Celju, kjer smo si pogledali Splošno knjižnico Velenje, nato pa še Zgodovinski arhiv Celje ter Osrednjo knjižnico Celje. V vseh treh ustanovah smo imeli voden ogled.

Prva postojanka je bila Splošna knjižnica Velenje, kjer nas je sprejel vodja knjižnice Lado Planko ter nam razkazal prostore knjižnice in nam predstavil njeno delovanje. Knjižnica se je v nove prostore, kjer hrani okrog 112.000 enot gradiva (približno 35.000 enot gradiva hrani v distancirani enoti v Šmartno in Šoštanju), preselila 20. septembra leta 2005. Leta 2006 jim je tudi prvič uspelo, da so povečali število gradiv v enem letu za več kot 10.000 in sicer za 10.304 enot gradiva. Knjižnica je pred desetimi leti zabeležila 180.000 izposoj, leta 2006 pa je izposoja narasla na 370.000.

Začetki knjižnice v Velenju segajo v leto 1934, ko je bila ustanovljena javna in šolska knjižnica v Velenju, začela pa je s skromno zbirko 442 del. Čez dve leti bodo tudi praznovali 75 let ustanovitve knjižnice v Velenju. Velenjska splošna knjižnica je v osnovi namenjena ljudem, ki živijo na območju MO Velenje, katere prebivalci obsegajo 79% članov knjižnice, občine Šoštanj, iz katere prihaja 19% članov, ter občine Šmartno, od koder je 6% članov. Kot je povedal vodja knjižnice, je bilo v velenjsko knjižnico lani vpisanih 8413 članov, v Šoštanj 1258, v Šmartno ob Paki pa 395 članov. Pri teh številkah je opozoril tudi na to, da ne zajemajo občasne obiskovalce ter

tiste, ki iščejo razne informacije, vendar niso včlanjeni v knjižnico.

Kot je bilo prej povedano, se je knjižnica selila pred dvema letoma, in sicer se knjižnica sedaj nahaja na Titovem trgu, v centru mesta. Sama knjižnica je že od zunaj videti zelo moderna, saj je celotna fasada iz stekla, da pa sonce ne sije neposredno v prostore, pa so na zunanji strani postavljene posebne »zaves«, ki lovijo sončne žarke. Knjižnica drugače deluje na približno 2700 m², od tega je malo manj kot 2100 m² namenjenih servisno izposojevalnemu območju, imajo tudi 250 m² veliko skladišče, na vrhu pa je tudi lepo urejena prireditvena dvorana z barom. Takoj za vhodom je večji bralni prostor, namenjen branju časopisov, uporabljajo pa ga tudi kot razstaveni prostor. Potem je osrednji del razdeljen na tri oddelke: oddelek za mladino, oddelek za književnost in umetnost ter oddelek za znanost. Na koncu se nahaja študijska čitalnica in internetna čitalnica – študijska čitalnica je tudi pregrajena s steklom, tako da je v njej res mir. Včasih tudi to čitalnico uporabijo za manjše prireditve, saj je knjižnica, kot se je pohvalil g. Planko, najaktivnejša knjižnica, kar se prireditve tiče. V letu 2006 so jih organizirali kar 350, včasih je bilo nekaj prireditve na dan. Sam občutek v knjižnici je prijeten, delno zaradi odprte fasade zaradi stekla, delno pa tudi zaradi postavitve samih polic, saj niso želeli natlačiti kar se da veliko količino gradiva v prostor, ampak niso varčevali s prostorom, tako da je tudi občutek, ko se sprehajaš med policami, prostoren, neutesnjen.

Knjižnica je bila še posebej zanimiva zaradi raznih novitet, ki so jih uvedli. Že na vhodu smo opazili dve napravi, in sicer Biblio24 ter nabiralnik za vračanje gradiva. Napravi delujeta 24 ur dnevno, možna pa je tako izposoja, kot tudi vračanje gradiva. Obe napravi sta se izkazali za sila praktični, saj jih člani knjižnice s pridom koristijo – včasih morajo knjižničarji nabiralnik izprazniti tudi dvakrat na

Slika 1: Biblio 24 (arhiv SŠB)

dan. Naslednja takšna praktična noviteta je knjigomat, ki je postavljen na osrednjem izposojevalnem pultu, omogoča pa lastno izposajo gradiva brez pomoči oziroma potrebe po knjižničarju, pa tudi čas uporabnika se s tem skrajša, saj ne rabi čakati druge uporabnike. To napravo predvsem koristijo mlajše generacije, medtem ko se starejše generacije do teh novih naprav obnašajo nekoliko zadržano.

Slika 2: Knjigomat (arhiv SŠB)

Na mladinskem oddelku je zraven pravljčnega kotička postavljen tudi E-muc. To je v bistvu navaden CD-predvajalnik s slušalkami, oblečen v mačka. Zaradi svoje podobe je seveda zelo priljubljen med mladino. Precej zanimive so tudi tako imenovane »celice«, ki so postavljene med oddelkom za književnost in umetnost ter oddelkom za znanost. Celice so tri, narejene so iz lesa, (spet) zavite v obliki polžkove hišice. Vsaka ima svoj specifičen namen: prva celica je oprem-

Slika 3: E-muc (arhiv SŠB)

ljena s CD-predvajalnikom in slušalkami za učenje jezika, druga je opremljena s pianinom ter slušalkami, za učenje glasbe, tretja celica pa je opremljena z DVD-predvajalnikom ter TV-jem s slušalkami.

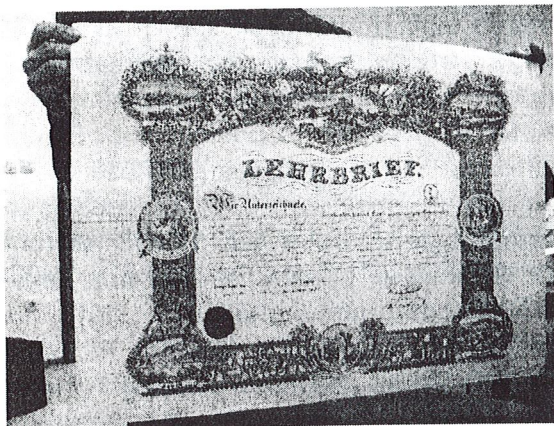

Slika 4: Celica (arhiv SŠB)

V velenjski knjižnici velja omeniti še projekt »Reading is cool«, ki poteka pod okriljem British Council, namen projekta pa je promocija branja. Velenjski knjižnici je zraven še dveh slovenskih knjižnic (Domžale in Črnomelj) podaril 150 knjig. Druga postojanka naše ekskurzije je bil Zgodovinski arhiv v Knežjem mestu.

V zgodovinskem arhivu Celje smo se seznanili, s čim vse se ukvarjajo in kaj so njihove glavne naloge. Hranijo pisano, risano, fotografirano, tiskano, filmano, magnetno, optično ali kako drugače zapisano gradivo, ki je poročevalec časa, v katerem je nastalo.

Zgodovinski arhiv Celje je del arhivske mreže v Republiki Sloveniji in pokriva območje štirinajstih upravnih enot: Brežice, Celje, Hrastnik, Krško, Laško, Mozirje, Sevnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Trbovlje, Velenje, Zagorje ob Savi in Žalec.

Slika 5: Zgodovinski arhiv Celje
(arhiv SŠB)

Najprej smo prisluhnili uvodni predstavitvi, kjer so nas seznanili z dejavnostmi arhiva, ki obsegajo: zbiranje, varovanje, popisovanje in urejanje arhivskega gradiva, posredovanje gradiva za raziskovalne in druge namene, restavriranje poškodovanega arhivskega gradiva, razstavljanje, izdajanje inventarjev, študij, vodnika po fondih in zbirkah, objavljane arhivističnih in zgodovinskih razprav, vključevanje arhivskega informacijskega sistema v javne informacijske sisteme in internet.

Sledilo je predavanje v katerem so nam predstavili primerke zbirke, ki je datirana pred letom 1800. Obsega predvsem listine, urbarje, rokopise ter pomočniška pisma. Seveda smo si primerke teh dokumentov lahko tudi поблиže ogledali.

Seveda arhivsko gradivo predstavljajo še drugi dokumenti, kot so diplome, gradivo različnih ustvarjalcev od 17. stoletja do danes, s področja uprave, sodstva, gospodarstva, šolstva, zdravstva, kulturnih ustanov, društev, posameznikov ter stare razglednice, fotografije ter filmsko gradivo. To smo si lahko ogledali pod vodstvom mag. Branka Cvelfarja. Med

kilometri fondov, smo poiskali nekaj zanimivih primerov in tako sami preverili, kako poteka skladiščenje vseh arhivskih dokumentov. Sledil je še ogled restavratske delavnice ter ogled razstave: Mojster izdelek na ogled postavi, katere tematika je pregled skozi zgodovino celjskega sejma.

Še zadnja ustanova, s katero smo se srečali v Knežjem mestu je bila Osrednja knjižnica Celje.

Kot osrednja knjižnica je zadolžena za osnovne naloge knjižničarske dejavnosti za občine Celje, Dobrna, Vojnik, Štore. Spada med deset drugih območnih knjižnic in je druga največja, saj pokriva dvanajst drugih upravnih enot oz. osrednjih knjižnic Savinjske in Zasavske statistične regije (to je okrog 300.000 prebivalcev). Knjižnica ima med 16.000 in 17.000 članov, letni obisk teh članov pa se giblje okoli številke 300.000. Na leto beleži knjižnica okrog 1.200.000 izposoj. Trenutni knjižnični fond zajema okrog 400.000 enot, letni prirast pa je okrog 20.000 enot.

Knjižnica deluje na treh lokacijah, in sicer: Osrednja knjižnica, Knjižnica za odrasle in mladino ter Otroška knjižnica imenovana »Miško Knjižko«, imajo pa tudi svoje izpostave v občinah Dobrna, Vojnik in Štore. V Šmartnem V Rožni dolini pa še pododdelek, vezan direktno na matično knjižnico.

Natančneje smo si ogledali Osrednjo knjižnico Celje, kjer so nam kar vsi gostitelji, s katerimi smo se srečali, potarnali o prostorski stiski. Najprej nas je pozdravil direktor Knjižnice Celje mag. Branko Goropevšek, nato pa smo prisluhnili predstavitvi knjižnice s strani gospe Tatjane Klarer Kramer ter domoznanske zbirke, ki nam jo je predstavil gospod Srečko Maček.

Vsi trije so kot že rečeno omenili tudi projekt izgradnje novih prostorov. Ti se bodo nahajali tik ob starih prostorih

sedanje Osrednje knjižnice. Celotna knjižnica, pa se že več kot leto temeljito pripravlja na razširitev in povsem nov način izposoje. Danes namreč Osrednja knjižnica Celje posluje s skladiščno izposojjo. O tem smo se prepričali že v uvodni uri, ker pravzaprav nikjer nismo videli polic knjig. Šele po tem, ko nas je gospa Gabrijela Aškerc, sicer vodja študijskega oddelka, popeljala po knjižnici, smo videli pravi utrip le te. Na temeljito prenovo in razširitev se pripravljajo s krčenjem fonda. Izločajo statistično »zastarele« in »neuporabne« fonde. Vsem zaposlenim celotno izločanje in presojanje kaj je za v odpis, vzame veliko časa. Zakaj pozorni morajo biti, da previdno izpišejo točno določene popise, jih evidentirajo kot odpisane, pred tem pa še preverijo, če se vse to že nahaja v Nacionalni in Univerzitetni knjižnici. Knjižnica Celje je namreč prejemale obvezni izvod. In kot je povedala gospa Aškerc, je smotrno v takih prostorskih stiskah reklo: kolikor noter, toliko ven. Z obveznim izvodom pa se je knjižno skladišče le še večalo in večalo, nihče pa ni skrbel za sprotno sortiranje »neaktualnega« in »nezanimivega« gradiva.

Slika 6: Osrednja knjižnica Celje – skladišče (arhiv SŠB)

Zato je toliko več dela danes, ko se dejansko pripravljajo za selitev v nove prostore. Odpisano gradivo dajo v razrez, nekatere uporabne enote pa ponudijo obiskovalcem kot brezplačne izvode. Skladiščenje zgleda nekako po aktualno-

sti, torej da imajo prednost v dostopnejši etaži večkrat izposojene knjige.

Knjižnica Celje je, kakor hitro je bilo možno, uvedla nove načine izposoje. SMS-obveščanje, obveščanje preko e-pošte ter rezervacija preko Cobiss Opaca. Kot pravijo, je slednji v sedanjih razmerah zelo dobrodošel. Zaradi skladiščnega sistema izposoje, mora vsak uporabnik sam z uporabo računalniškega sistema izpolniti izposojevalni listek, katerega izroči knjižničarju. Rezervacija od doma s sistemom Cobiss Opac, pa je zaradi lažje uporabe veliko lažja ter tudi za knjižničarja priročnejša, ker ima nekaj urni rok, da pripravi gradivo.

Seveda pa so prednosti prostega pristopa vsekakor nenadomestljive iz strani uporabnika, saj tako ni mogoče »kukanje« v knjige na sosednjih policah pri iskanju neke informacije. Tako je danes večini uporabnikov Osrednja knjižnica videna kot kopica računalnikov, s pomočjo katerih poiščemo želeno gradivo, izposojevalna pulta ter priročna čitalnica. Razen časnikov in drugih serijskih publikacij, nekaj enciklopedij ter digitalnih medijev, je vso knjižno bogastvo uporabnikom skrito.

Za konec bi se še v imenu udeležениh te ekskurzije ter članov SŠB-ja zahvalil vsem trem ustanovam za topel sprejem in bogate predstavitve, seveda pa nika-
kor ne smemo pozabiti na prijetno okre-
pčevalno pogostitev pred odhodom.

Mateja Zelič in Miljan Nojič
študenta Oddelka za bibliotekarstvo,
informacijsko znanost in knjigarstvo
Filozofske fakultete v Ljubljani

OBDELAVA GRADIVA

STROKOVNO POSVETOVANJE O UPORABI UNIVERZALNE DECIMALNE KLASIFIKACIJE

Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je 14. novembra 2007 v sodelovanju z NUK ter Knjižnico Bežigrad organiziral strokovno posvetovanje o uporabi univerzalne decimalne klasifikacije. Posvetovanje je bilo namenjeno objektivnemu pregledu prednosti in slabosti UDK v vsebinskem opisu in pri postavitvi knjižničnega gradiva. Da je bilo takšno posvetovanje res potrebno, je dokazala množična udeležba knjižničarjev.

V uvodnem delu je Darija Rozman spregovorila o možnostih uporabe UDK v vzajemnem katalogu. Poudarila je, da je UDK standardna splošna klasifikacijska shema za vsa področja znanja in da je v Sloveniji v uporabi že 50 let. Od leta 2000 pa smo priča neusmiljeni tekmi za pozornost uporabnikov. Pojavili so se namreč številni spletni brskalniki in zlasti mladi informacije iščejo v glavnem na svetovnem spletu. Po mnenju Darije Rozman se knjižničarji na spremembe odzivamo. Nastajajo digitalne knjižnice, glede katalogov pa pri OPAC-ih ni sprememb. Premalo naredimo za to, da bi bili OPAC-i bolj atraktivni. Referentka je posebej poudarila, da knjižničarji ustvarjamo metapodatke tudi za spletne brskalnike in ne le za OPAC-e. UDK ima pomembno zbirno funkcijo, uporabljamo ga tudi pri statistiki in bibliografiji, na področju iskanja vsebine z vrstilci UDK pa je treba še veliko postoriti.

Martina Rozman Salobir iz Osrednje knjižnice Celje je govorila o teoretičnih

osnovah postavitve knjižnične zbirke. Poudarila je, da mora biti knjižnično gradivo organizirano logično in pregledno. Postavitev mora biti čimbolj enostavna, vsebinski sklopi pa ne smejo biti preobsežni. UDK je v Osrednji Knjižnici Celje prilagojen namenu knjižnice. Leposlovje je postavljeno po kriteriju žanra, pri zvočnih knjigah pa je primarni kriterij izbire format.

Uvodnemu delu je sledila razprava o praktičnih vidikih pri postavitvi gradiva. Branka Kerec je povedala, kako urejajo gradivo v Univerzitetni knjižnici Maribor. Gradivo je razvrščeno po UDK na več lokacijah – v prostem pristopu in posebnih zbirkah. UDK skupine so razložene na usmerjevalnih tablah, ob strani polic pa so usmerjevalni napisi. Prednost UDK je po mnenju Branke Kerec univerzalnost, slabost tega sistema pa je, da je relativno zahteven za knjižničarja in uporabnika. K boljši uporabi UDK bi pripomogli kratki vrstilci, barvne oznake na samem gradivu in dodatno izobraževanje uporabnikov.

O postavitvi gradiva v CTK je spregovorila Smilja Pejanovič. V tej knjižnici je izhodišče postavitve UDK, vendar v prilagojeni obliki. Za UDK namreč niso primerna posebna gradiva, kot so patenti in standardi. Pri informacijskem delu je UDK bolj malo prisoten, saj se uporabljajo druga iskalna orodja. Smilja Pejanovič meni, da je v COBISS/OPACU vloga UDK podrejena, in se sprašuje, ali se bo ta klasifikacijski sistem vključil v nove sisteme.

V specialni knjižnici Ministrstva za obrambo (Knjižnica MORS) je gradivo v prostem pristopu postavljeno po UDK. Anketa, ki jo je Zlatka Rabzelj naredila med knjižničarji in uporabniki, je pokazala, da tako eni kot drugi UDK pri iskanju gradiva zelo malo uporabljajo.

O uporabi UDK v šolski knjižnici je spregovorila Savina Zwitter iz Knjižnice Gimnazije Bežigrad. Povedala je, da morajo

šolski knjižničarji opravljati vsa knjižničarska dela in jim zmanjka časa za določena področja. Pri postavitvi gradiva je UDK zelo uporaben, ker je enoten v vseh knjižnicah. Sami UDK vrstilci so uporabnikom tuji, zato jih je potrebno nenehno izobraževati.

Andreja Pleničar je opisala posebnost postavitve gradiva v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto. Tretjina gradiva se nahaja v prostem pristopu in je postavljena po UDK. Posebnost je postavitve leposlovnega gradiva. Osnova postavitve je abecedni imenski katalog, ki se je izkazal kot skupni imenovalac več različnih postavitvev. Uporabnikom so olajšali iskanje z različnimi simbolnimi oznakami. En avtor stoji na polici na enem mestu, ker se uporabniki največkrat orientirajo po prostoru. Slabost tega sistema pa je, da je na policah preveč gradiv in je zato preglednost manjša.

V Knjižnici Bežigrad je knjižnično gradivo razvrščeno glede na starost uporabnika in po vsebini. V oddelku za odrasle so uporabnikom olajšali iskanje leposlovja s slikovnimi oznakami. Direktorica Knjižnice Bežigrad, Marija Kobal, je omenila tudi problem nenehnih sprememb UDK sistema, ki jim je zaradi časovne stiske težko slediti.

Mojceja Podgoršek iz OŠ Jurija Vege v Moravčah je povedala, da je z ustrezno spominsko tehniko tudi otroke mogoče zelo hitro naučiti UDK. Informacije je potrebno predstaviti tako, da se jih je možno spomniti na več različnih načinov. Pri učenju glavnih vrstilcev UDK Mojceja Podgoršek upošteva vse tri glavne prejemnike – vid, sluh in dotik.

O vsebinah na različnih nosilcev je govorila Mateja Ločniškar Fidler iz Knjižnice Bežigrad. Po njenem mnenju bi bilo dobro, če bi bile oznake nosilcev enotne, ne pa da si vsak knjižničar po svoje zamisli, kako jih bo označeval. Problem je v COBISSU 3, kjer so zapisi predolgi, poleg tega pa ukaznega iskanja v

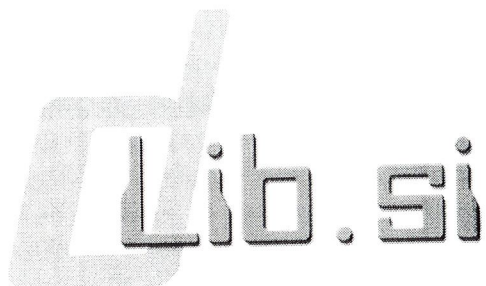
COBISSU ne obvladata niti knjižničar niti uporabnik. Označevanje vsebine z vrstilci UDK obstaja na vseh medijih. Ta sistem nudi pregled celotnega gradiva in je mednarodno razumljiv. Slabo stran pa Mateja Ločniškar Fidler vidi v tem, da je UDK težje razumljiv za uporabnika in je iskanje gradiva zato zamudnejše.

Alenka Šauperl iz Filozofske fakultete se je zavzela, da bi UDK ohranili in do konca izkoristili v dobro uporabnikov. Vrstilec UDK ima zelo veliko izrazno moč, saj z njim lahko izrazimo različne vidike opisa dokumentov. Ker je neodvisen od jezika, UDK omogoča univerzalnost vsebinskega opisa dokumenta ter povezovanje med katalogi in zbirkami. Alenka Šauperl je prepričana, da je s tem sistemom mogoče zlahka prekositi Google.

Posvetovanje se je končalo z razpravo o prednostih in slabostih UDK. V celoti se strijam z Alenko Šauperl, da je UDK strokovni pripomoček, ki ga razvijajo že več kot 100 let in se Google ter podobni iskalni sistemi z njim še dolgo časa ne bodo mogli primerjati. Samo iskanje po ključnih besedah je dostikrat neuspešno ali pa priključ takšno množico zadetkov, da uporabnik preprosto obupa pri iskanju ustreznih gradiv. Mislim, da je glavni problem, da uporabnike knjižničarji vse premalo izobražujemo, kar je zelo škoda, saj je UDK pri postavitvi gradiva v veliko pomoč in bi ga lahko veliko bolje izkoristili. Seveda pa tu naletimo na večno pomanjkanje časa. To občutimo zlasti šolski knjižničarji, ki moramo opravljati vsa knjižničarska dela, poleg tega pa nam naprtijo še razna nadomeščanja.

Majda Papež
Srednja trgovska šola Ljubljana

PREDSTAVLJAMO VAM

dLib.si – DOBITNIK BRONASTEGA PRIZNANJA NETKO 2007

Ustvarjalce spletnega mesta dLib.si je pred nekaj dnevi razveselila prijetna novica, da se sedaj dLib.si ponaša tudi z bronastim priznanjem Netko 2007.

Netko 2007,
kategorija Mediji in informativni portali

Netko je nagrada, ki jo podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije v sodelovanju z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Namenjena je dosežkom pri **razvoju internetnih strani**. Ko se je Netko leta 1999 pojavil, je v bistvu le tipal slovensko gospodarsko in medijsko družbo, kako in koliko je vključila prihod novega medija v svoje poslovanje. Danes, ko je svetovni splet postal nujnost, pa išče predvsem **kakovostne pre-sežke**. In v **družbi najboljših** se je letos

znašel tudi **portal Digitalne knjižnice Slovenije (dLib.si)**.

dLib.si je eden izmed **122 portalov**, ki so sodelovali na letošnjem natečaju. Razvrščeni so bili v **pet kategorij**, tako da so se nekako pod isto kategorijo združile strani s podobno namembnostjo. Bronasto priznanje je dobil v kategoriji medijskih in informativnih portalov. Poleg dLib.si so skozi strogo sito žirije (v sestavi Marka Milosavljeviča, Zenela Batagelja in Dejana Šuca), uspešno prišli tudi Multimedijški center RTV Slovenije, Žurnal media, Domenca, Kabi, IMC in Zavod za zdravstveno varstvo Celje. Posebno uspešen je bil tudi portal časopisa Dnevnik. Žirija je bila v tej kategoriji pozorna predvsem na **kompleksnost medijskega prijema, prijaznost uporabnikom in ažurnost**. Veseli nas in ponosni smo, da tudi portal dLib.si sodi v to elito.

Spletno mesto Digitalne knjižnice Slovenije je nedolgo nazaj praznovalo **drugi rojstni dan**. Uporabnikom omogoča kar **najlažjo in najhitrejšo dostopnost do pisanih, zvočnih in slikovnih virov**. To je omogočeno s preprostim iskanjem bodisi po bibliografskih podatkih bodisi po ključnih besedah besedila. Na ta način je dLib.si sčasoma postal **nepogrešljivo zatočišče raziskovalcev, študentov in vseh, ki želijo hiter dostop do knjižničnega gradiva**. Poleg tega so na strani objavljene pomembne novice o digitalni knjižnici, zanimive spletne povezave, anketa, okence za naročilo eNovic in še kaj.

Več o nagradi Netko na **www.netko.gzs.si**. Digitalno knjižnico Slovenije pa lahko obiščete na **www.dlib.si**.

Tomaž Bešter
Narodna in univerzitetna knjižnica

BEREM, BEREŠ, BERE

23. slovenski knjižni sejem

Slovenski knjižni sejem je že dolgo časa praznik slovenske knjige, knjigotrštva, tiskarstva, pa tudi avtorjev in nenazadnje bralcev. Na letošnjem 23. slovenskem knjižnem sejmu je bilo razstavljenih več kot 14.000 knjig, med katerimi je bilo kar 4000 takih, ki so izšle v zadnjem letu. Na sejmu smo bili priča tudi vrsti spremljevalnih dogodkov, kot so Založniška akademija, debatne kavarne in Forum za obiskovalce.

V debatnih kavarnah smo bili priča razprav, ki so se lotevale zanimivih tem (zakaj Slovenci še nimamo Nobelovca, kaj antologije prinašajo in odnašajo, je branje lahko del radostnega staranja, kakšen je profil slovenskega humorja v literaturi, kaj se dogaja z družbeno in politično angažirano literaturo v Sloveniji, kako se je včasih bralo itd.).

Zavod RS za šolstvo je v četrtek 29. novembra organiziral zanimivo debato z naslovom **Berem, bereš, bere**. Pogovor o pismenosti in branju v najširšem smislu, pa tudi o intimnem svetu bralca kot posameznika, njegovem stiku s samim seboj in z avtorjem besedila je moderirala Mira Turk Škraba, ki je sodelujočim, Meti Grosman, Feriju Lainščku in Mihi Mohorju, zastavila vprašanja: *Kaj iščemo in kaj najdemo v branju? Je branje substitut? Kako avtor doživlja bralca – v procesu pisanja, po izidu dela?*

Meta Grosman, profesorica na ljubljanski Filozofski fakulteti, je ugotavljala, da je splošna pismenost v Sloveniji na nizki ravni, saj samo trije odstotki ljudi dosežejo višjo bralno pismenost. Poudarila je, da je opismenjevanje naloga šole. Branje je interakcija z besedilom, tu pa je bistven prispevek bralca, ki dodaja svoja izkustva, občutke itd. Učitelj se mora v šoli zavedati, da dela nasilje nad učenci, če jim ne pusti, da povejo svoje mnenje

o literarnem delu. Največkrat učenci kar prevzamejo mnenje učitelja, ker jim je tako lažje. Naravno zanimanje, ki je najpomembnejša človekova lastnost, tako zamre. Zanimanje pa je po mnenju Mete Grosman najbolj zanimiva motivacija za branje. Šolsko branje je obveza, zato ni zanimanja. Književnost je po njenem mnenju dogovorjena oblika človekovega razmišljanja, v kateri lahko sodelujemo vsi. Vedno odpira eno možnost izkustva, zanimanje za soljudi. Branje leposlovja je še vedno pomembno za kognitivni razvoj, ki ga omogoča visoka jezikovna zmožnost. Jezik je v svoji prvi funkciji tudi sredstvo za ustvarjanje medsebojnih človeških odnosov. Branje najbolj uspešno omogoča razvoj človekovih možganov.

Miha Mohor z Zavoda RS za šolstvo je dejal, da imajo pri privzgajanju bralnih navad največjo vlogo družinsko branje in šolske knjižnice. Po njegovem šola ne izpolnjuje naloge pismenosti. Učencem je treba privzgojiti navado, da bo posegel po dobri knjigi. Pri pouku književnosti je treba izhajati iz učenčevih interesov. Pri tem pa se pojavlja vprašanje, ali se je treba ukvarjati le z besedili, ki so otrokom všeč. Mohor meni, da je treba jemati branje in književnost kot ene vrste proces, ne pa z otroki manipulirati.

Pisatelj **Feri Lainšček** je na vprašanje, ali avtor, ko piše, tudi že razmišlja o bralcu, odgovoril, da razmišlja o ljudeh nasploh. Ne piše zase, ampak piše vedno z neko željo, da bi osmisлил ta svet. Na eni strani so pisatelji, ki želijo le zaslužiti, na drugi pa pisatelji, ki stremijo k višjim ciljem. Lainšček ne želi organizirano pridobivati bralcev. Verjame v zvezo, ki se vzpostavi med njim in bralcem. Trdi, da statistike niso resnične in da pri nas število bralcev narašča, kar se kaže tudi v vedno večjem številu obiskovalcev splošnih knjižnic. Prav tako ne drži, da berejo ljudje samo trivialno literaturo. Lainšček se je nato dotaknil problema šolskih beril. Trdil je, da bi morala vsaj berila vsebovati literaturo, ki ima neko umetni-

ško vrednost, ne pa da jo nadomešča neka kvaziliteratura, ki nastaja z neko uporabno vrednostjo.

Mohor se s to trditvijo ni strinjal. Prepričan je, da so teksti v berilih zelo premišljeno izbrani. Meni, da je branje dialog, in sicer dialog učenca s knjigo, dialog med učenci ter na koncu še dialog med učiteljem in učencem. Učitelj preko dialoga učenca vodi od preprostejših do kompleksnejših besedil. Ena največjih napak je, kadar učitelj v šoli vsevedno preplavlja otrokovo percepcijo in ne najde časa za osebne ideje učencev.

Program debatnih kavarn je pokazal, da slovenski knjižni sejem da ni več eminentni prostor tarnanja o neveseli usodi slovenske knjige, ampak postaja velika spokojna knjigarna.

Majda Papež
Srednja trgovska šola Ljubljana

OBVESTILA

OBVESTILO

Ministrstvo za kulturo je objavilo »Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področjih umetnosti in knjige«. Področje knjige zajema: izdajo knjig, izdajo revij, prevode v tuje jezike, razvijanje bralne kulture, organizacijo literarnih festivalov in literarnih prireditev, mednarodno sodelovanje in delovne štipendije. Rok prijave je 21. 1. 2008. Vsa dokumentacija pa je dostopna na spletnem naslovu:

http://www.mk.gov.si/si/razpisi_pozivi_in_javna_narocila/javni_razpisi/?tx_t3javni_razpis_pi1%5Bshow_single%5D=830

BORZA DELA

DELO IŠČE

FRANC MAGAJNE

Glinška ulica 7

1000 Ljubljana

GSM: (031) 279 052

E-pošta: franci.magajne@volja.net

Zaposlitveni cilj: Zaposlitev na delovnem mestu pripravnika za polni delovni čas v knjižnici

Rojstni podatki: rojen 28. 4. 1977, v Ljubljani, državljan Republike Slovenije

Izobrazba: gimnazijski maturant (V. stopnja), diplomirani upravni organizator (VII. stopnja)

Delovne izkušnje:

- **aktivni prostovoljec v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani**, zaupana so mi dela leposlovnega in neknjižnega gradiva; uporabljam COBISS sistem pri urejanju in iskanju knjižnega in neknjižnega gradiva,
- **redno delovno razmerje v podjetju Sintal d.d.**, varnostnik za zasebno varovanje,
- **trimesečno javno delo v Mestnem muzeju Idrija**, urejanje arhivske in tekoče dokumentacije ter vodenje strank po cerkljanskem muzeju, Partizanski bolnišnici Franja ter rojstni hiši Franceta Bevka; opravljanje del blagajnika, prodaja vstopnic, vodenje blagajne ter skrb za zaupan denar,
- **dijaško in študentsko delo** v skladišču in proizvodnji tovarn Eta Cerklno in Kolektor Idrija.

Znanja:

- **tuji jeziki:** aktivno angleščina, pasivno nemščina in znajden se v italijanskem jeziku,
- **računalništvo:** urejevalnik besedila – Word, osnove Excela, uporabljam Out-

look ter PowerPoint in dobro se znajdem na internetu – pridobljen certifikat ECDL Start,

- **vozniško dovoljenje B-kategorije** in lasten prevoz.

Dodatna izobraževanja: opravljen strokovni izpit iz bibliotekarstva.

Sposobnosti in lastnosti: vztrajnost, usmerjenost v dosego cilja, sposobnost samostojnega in skupinskega dela.

DELO IŠČE

Sem univerzitetna diplomirana bibliotekarka z opravljenim strokovnim izpitom in pridobljeno licenco za vzajemno katalogizacijo COBISS2. Imam 2 leti delovnih izkušenj v knjižnici. Iščem delo v knjižnici v Ljubljani in njeni okolici. Moja telefonska številka je 051/344-455.

VOŠČILO

*Bralkam in bralcem Knjižničarskih
novic želimo zdravo, srečno in
uspešno leto 2008.*

Uredništvo Knjižničarskih novic

PRILOGE

1. V prvi prilogi objavljamo **naročilnico** za publikacije:

- **60 let strokovnega združenja slovenskih knjižničarjev : spominski zbornik.** Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007;
- **Knjižnice za prihodnost : napredek in sodelovanje : zbornik referatov.** Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007;
- **Smernice za knjižnične storitve za osebe z disleksijo.** Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007 in
- **Smernice za lažje berljivo gradivo. Smernice za knjižnične programe opismenjevanja : nekaj praktičnih predlogov.** Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007.

2. V drugi prilogi objavljamo **seznam konferenc**, ki se bodo odvijale v marcu in aprilu 2008. Seznam je pripravila Branka Badovinac.

3. V tretji prilogi objavljamo štiri **referate s 3. strokovnega srečanja z mednarodno udeležbo »Knjižnica – igrišče znanja in zabave«**, ki je potekalo v Novem mestu, 17. in 18. septembra 2007:

- Vlasta Zabukovec: Dejavniki kakovostne komunikacije med knjižničarjem in uporabnikom;
- Tatjana Zidar Gale: Kako komuniciramo z uporabniki;
- Nada Eleta in Frida Biščan: Unutarnja i vanjska komunikacija u narodnoj knjižnici;
- Danko Plevnik: Brzina i istodobnost – temeljne pretpostavke komuniciranja u informacijskom dobu

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Turjaška 1

1000 LJUBLJANA

NAROČILNICA

Ustanova (plačnik): _____

Ulica: _____

Poštna številka: _____ Kraj: _____

Odgovorna oseba: _____ Davčna številka: _____

Naročamo _____ izvodov **zbornika 60 let strokovnega združenja slovenskih knjižničarjev : spominski zbornik**. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007; po ceni **13€**.

Naročamo _____ izvodov **zbornika Knjižnice za prihodnost : napredek in sodelovanje : zbornik referatov**. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007; po ceni **17€**.

Naročamo _____ izvodov **priročnika Smernice za knjižnične storitve za osebe z disleksijo**. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007; po ceni **8€**.

Naročamo _____ izvodov **priročnika Smernice za lažje berljivo gradivo. Smernice za knjižnične programe opismenjevanja : nekaj praktičnih predlogov**. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007; po ceni **8€**.

V primeru, da želite dostavo na poseben naslov ga navedite na to mesto:

Datum:

Podpis in žig:

KONFERENCE (izbor za obdobje marec - april 2008).

28-21.3. 2008, Atlanta, ZDA, *Electronic Resources & Libraries 2008: Global Learning Center*.

<http://electroniclibrarian.org/ocs/index.php/erl/>

10-12. 3. 2008, Hamburg, Nemčija, *General Online Research 2008*. http://www.gor.de/gor08/index_en.php

28-29. 3. 2008, Firence, Italija, *Fiesole 2008: Scholarly Communication on the Network: Collecting and Collaborating Where our Users Live*. http://digital.casalini.it/retreat/retreat_2008.html

30. 3. - 3. 4. 2008, Glasgow, VB, *30th European Conference on Information Retrieval*. <http://ecir2008.dcs.gla.ac.uk/>

31. 3. - 2. 4. 2008, Ramallah, Palestina, *International Conference on Libraries from Human Rights Perspective*. <http://www.rchrs.ps>

1-3. 4. 2008, Singapur, *CfP IFLA International newspaper conference for libraries and archives: Old Issues, New Issues: Impact of Digital Technology upon Contemporary and Historic Newspapers*. http://blogs.nlb.gov.sg/newspaper_conf08/

1-4. 4. 2008, Southampton, VB, *3rd International Open Repositories Conference*. <http://or08.ecs.soton.ac.uk/>

7. 4. 2008, London, VB, *What to preserve? Significant Properties of Digital Objects [workshop]* <http://www.dpconline.org/graphics/events/080407workshop.html>

7-9. 4. 2008, Arlington, ZDA, *Computers in Libraries*. <http://www.infotoday.com/cil2008/>

8-12. 4. 2008, Budimpešta, Debrecen, Madžarska, *LIBER Architecture Group 13th seminar on 'Lessons Learned: Learning from the Past to Plan for the Future'*. http://www.zhbluzern.ch/LIBER-LAG/doc/First_announcement_Budapest2-070628.pdf

9-12. 4. 2008, Algarve, Portugalska, *IADIS International Conference e-Society 2008*. <http://www.esociety-conf.org/>

10-14. 4. 2008, Miami, ZDA, *The Information Architecture Summit: Experiencing Information*. <http://www.iasummit.org/2008/>

17-18. 4. 2008, London, VB, *Politics: Web 2.0: An International Conference*. <http://newpolcom.rhul.ac.uk/politics-web-2-0-conference/>

21-22. 4. 2008, Amsterdam, Nizozemska, *The Book in the Internet Era: Copyright and the Future for Authors, Publishers and Libraries*. <http://www.amsterdamworldbookcapital.com/index.cfm?page=Copyright%20symposium>

21-24. 4. 2008, Auckland, Nova Zelandija, *2008 IATUL Conference: Digital discoveries*. <http://www.aut.ac.nz/iatul2008/>

21-25. 4. 2008, La Habana, Kuba, *10th international congress of information, Info'2008: Knowledge Society: New Spaces to Build It*. <http://www.congreso-info.cu/en>

SODELOVANJE NA KONFERENCI (roki za oddajo povzetkov).

→ **15. 1. 2008** za 2-7. 6. 2008, Dubrovnik, Hrvaška, *Libraries in the digital age (LIDA)*. <http://www.ffos.hr/lida/>

→ **15. 1. 2008** za 23-25. 6. 2008, Oulu, Finska, *USE-2008: From Information Provision to Knowledge Production*. <http://www oulu.fi/silo/use2008/index.html>

→ **15. 1. 2008** za 1-5. 7. 2008, Santander, Španija, *The 8th IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies: Learning technologies in the Information society*. <http://www.ask4research.info/icalt/2008/>

→ **15. 1. 2008** 3-6.8.2008, Berkeley, CA, ZDA, *International Association of School Librarianship (IASL) 2008: World Class Learning and Literacy through School Libraries*. <http://www.iasl-online.org/events/conf/2008/index.htm>

→ **22. 2. 2008** za 2-3. 6. 2008, Krakov, Poljska, *14th International Conference: Library: The Key To Users' Success*. <http://www.inib.uj.edu.pl/eng/confer/ks/index.html>

→ **različni datumi** (glej posamezne sekcije) za 10-12. 8. 2008, Québec, Kanada, *World Library and Information Congress: 74th IFLA General Conference and Council: Libraries without borders: Navigating towards global understanding*. <http://www.ifla.org/IV/ifla74/call-papers-en.htm>

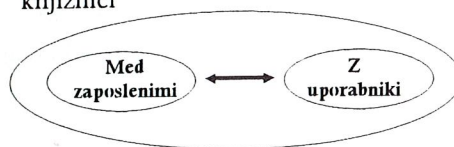
Dejavniki kakovostne komunikacije med knjižničarjem in uporabnikom

Vlasta Zabukovec

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost
in knjigarstvo

Uvod

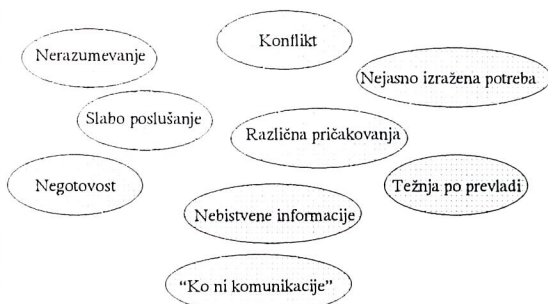
- Kaj je komunikacija?
- Dejavniki kakovostne komunikacije v knjižnici

17. september 2007

Knjižnica - informacijske znanosti in knjigarstvo

Problemi v komunikaciji

17. september 2007

Knjižnica - informacijske znanosti in knjigarstvo

Komuniciramo –

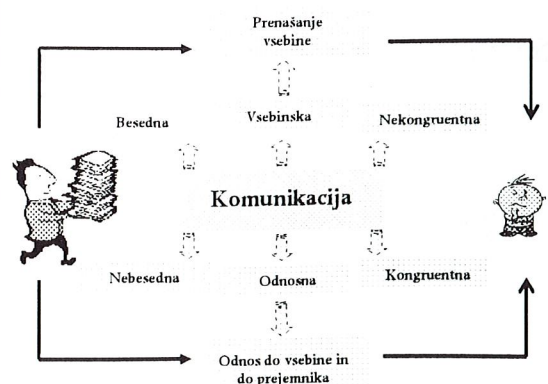
ni možno nekomunicirati!

Watzlawick

17. september 2007

Knjižnica - informacijske znanosti in knjigarstvo

Komunikacija

17. september 2007

Knjižnica - informacijske znanosti in knjigarstvo

Funkcije medosebne komunikacije

1. Pridobivanje informacij
2. Ustvarjanje konteksta razumevanja
3. Utemeljevanje identitete (vloge)
4. Zadovoljevanje medosebnih (socialnih) potreb:
 1. Vključenost
 2. Nadzor
 3. Naklonjenost

17. september 2007

Knjižnica - informacijske znanosti in knjigarstvo

Odgovornost v komunikaciji

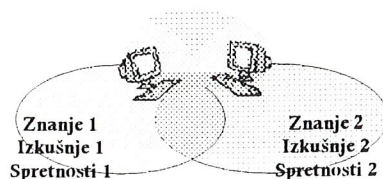

- Za informacije – nudenje pomembnih informacij
- Za razumevanje konteksta – pričakovanja uporabnikov
- Za uresničevanje vloge – profesionalna vloga
- Za zadovoljevanje socialnih potreb – omogočanje:
 - Vloge uporabnika
 - Spremljanja iskanja informacij
 - Sprejetosti

17. september 2007

Knjižnica - ljudske znanje in znanje

Skupno polje komunikacije

17. september 2007

Knjižnica - ljudske znanje in znanje

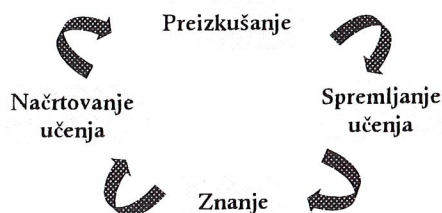
Kaj še vpliva na skupno polje komunikacije?

- Osebnostne lastnosti - (ekstra/introvertiranost, preišljenost/impulzivnost...)
- Digitalna/analogna komunikacija
- Levo/desnohemisferično mišljenje
- Zaznavne modalitete – procesne besede
- ...

17. september 2007

Knjižnica - ljudske znanje in znanje

Kako doseči večjo skladnost komunikacije?

17. september 2007

Knjižnica - ljudske znanje in znanje

Spretnosti spraševanja

- Usmerjenost v vsebino
- Strukturiranje vprašanja
- Preverjanje razumevanja vprašanja
- Postavljanje odprtih/zaprtih vprašanj
- Odnos

17. september 2007

Knjižnica - ljudske znanje in znanje

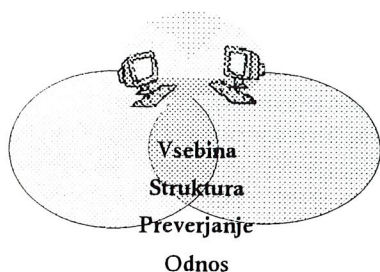
Spretnosti poslušanja

- Usmerjenost na sporočilo
- Preverjanje pomena sporočila
- Strukturiranje prejetega sporočila
- Iskanje odgovora na zastavljeno vprašanje
- Odnos

17. september 2007

Knjižnica - ljudske znanje in znanje

Kvalitetna komunikacija

17. september 2007

Knjižnica - izdišče znanja in zabave

Sporočila, ki

spodbujajo poslušanje

- Opisna
- Problemska
- Empatična
- Enakovredna
- Odprta

zavirajo poslušanje

- Ocenjevalna
- Kontrolna
- Čustveno nevtralna
- Superiorna
- Zaprta

17. september 2007

Knjižnica - izdišče znanja in zabave

Konflikti v komunikaciji

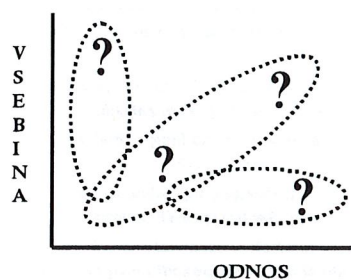
Lay

- Nejasni komunikacijski nivoji
- Nerazumevanje besednih pomenov
- Različni interesi
- Prikrita borba za moč
- Različno razumevanje odnosa

17. september 2007

Knjižnica - izdišče znanja in zabave

Reševanje konfliktov

17. september 2007

Knjižnica - izdišče znanja in zabave

Hvala za vašo pozornost!

KAKO KOMUNICIRAMO Z UPORABNIKI

NOVO MESTO
17. september 2007

Tatjana Zidar Gale

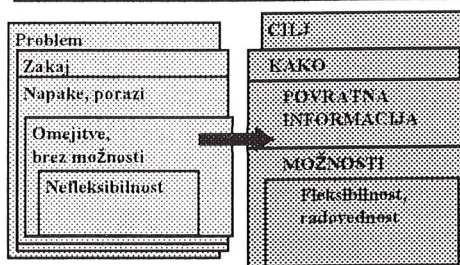
Vsebina

- Kako komuniciramo
- Kaj je zaželeno, kaj bi bilo dobro opustiti
- Kaj pomeni komunicirati "na levi" in kaj "na desni" strani
- Zaznavni položaji in komunikacijska orodja

Komuniciranje

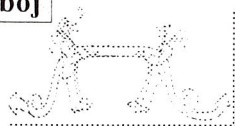
- Gospod, brez izkaznice vam knjige ne morem dati.
- Dajte še enkrat pogledati. Knjige nismo dobili. Morda ste jo kam založili.
- Ja, zakaj pa niste po knjigo prišli že prej, če se tako mudi?!
- Gospa, počakajte, saj vidite, kakšna gneča je. Saj boste prišli na vrsto.
- Ja, vaš otrok ni poravnal zamudnine, zato si ne more izposoditi druge knjige.

Vedenjski okviri

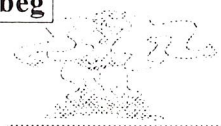

Kako komuniciramo

boj

beg

Kako komuniciramo

Ne moremo se tako pogovarjati!

Kako lahko od nas zahtevate, da vam damo ...?!

Govoriš, kot da ne bi poznal pravil ...

Še vedno niste poravnali/ vrnili ...

Nimaš prav!

Pa ja nas ne boste vi učili, kako stvari tečejo?!

Ne morete se kar naprej samo pritoževati.

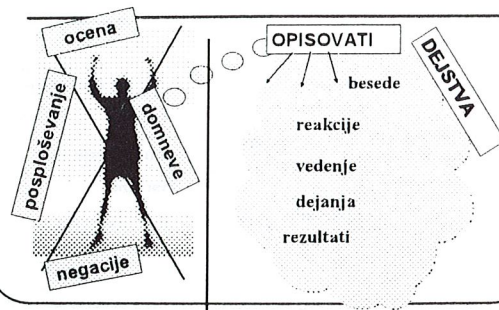
Neprimerno sporočilo drugemu

Nimate prav. Niste upoštevali ...

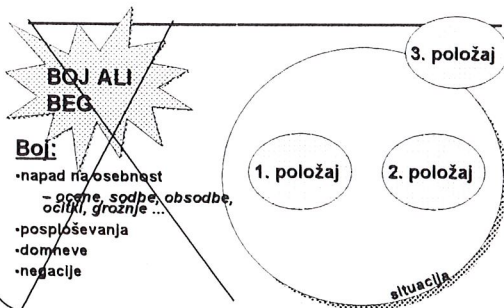
1. Napad na osebnost – sodba, ocena značaja
2. Posploševanje
3. Domneve
4. Negacija

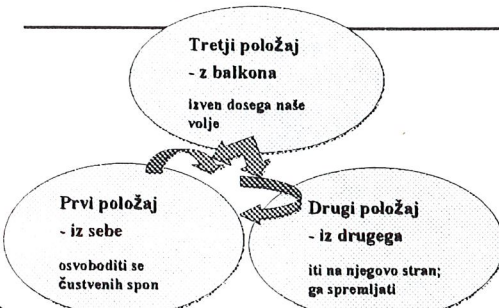
Naši odzivi

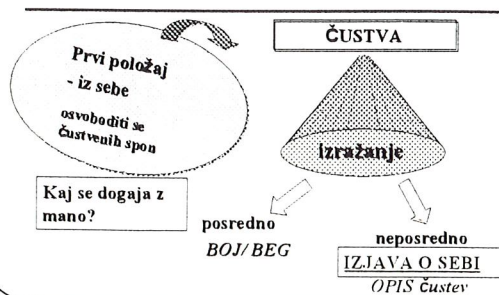
Kako komuniciramo

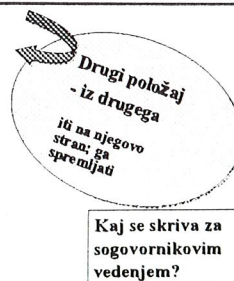
Zaznavni položaji

Prvi položaj

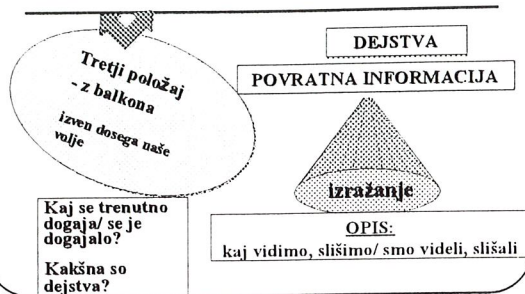
Drugi položaj

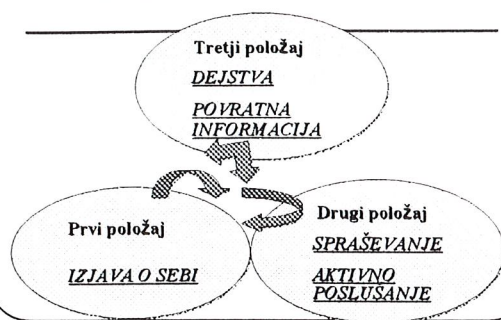
Drugi položaj

Tretji položaj

Zaznavni položaji

Komuniciranje

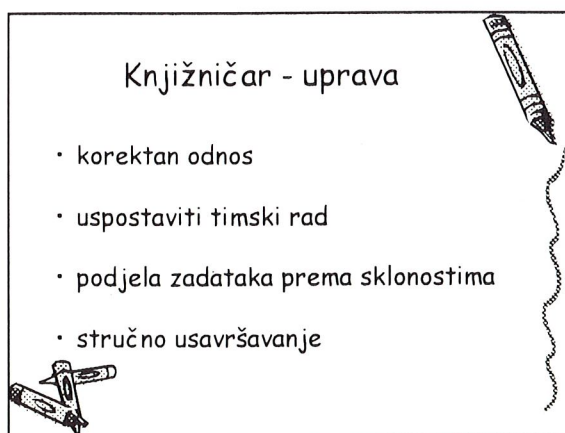
Odzivimo se ravno nasprotno od tistega, kar nas zamika.

Ne nasprotujmo. Uporabljajmo samo razumevanje in pojasnjevanje.

Pomen komuniciranja je v reakciji, ki jo izzovemo.

Ločimo problem od ljudi, bodimo trdi s problemom in mehki z ljudmi. Ne rešujmo problemov tako, da napadamo ljudi. Skupaj z ljudmi "napadimo" problem.

Če nenehno počnemo, kar smo vedno počeli, bomo vedno dobili, kar vedno dobivamo. Če tega ne želimo, je čas, da to spremenimo.

Ciljevi

- privući pažnju javnosti na rad knjižnice
- izgraditi prepoznatljivost i identitet knjižnice
- povećati ugled knjižnice i pozitivan dojam o njoj
- ostvariti partnerski odnos između Grada i knjižnice

Dr. Danko Plevnik: Brzina i istodobnost - temeljne pretpostavke komuniciranja u informacijskom dobu

Premda se bave svim vremenima, knjižnice su primorane živjeti i u svom vremenu, a to znači u eri ekspanirajućih informacijskih tržišta, koja nameću pravila opstanka. Tomu se moraju prilagoditi i knjižnice, koje se više ne mogu povući u čisto kulturološku nišu, jer i one djeluju unutar globalne komunikacijske kompeticije. Ići u susret komunikacijskim potrebama svojih korisnika, koji dinamički mijenjaju navike i interese, znači ovladavati respektivnim komunikološkim znanjima, koje knjižnice otvaraju prema novim tipovima aktivnosti. Njihova prednost je živi kontakt i njega se treba učiti sačuvati, približavanjem, a ne odmakom od modernih tehnologija.

Prema američkom filozofu Robertu Brandomu: "Komunikacija je društvena proizvodnja i potrošnja razloga" (Brandom, 2000.,474). Ako je to tako, koji je razlog knjižnične komunikacije i da li ona uistinu postoji? Knjižnice su, naime, oduvijek bile oaze tišine i transcendencije, koje su korisnicima pružale iluziju učenja, a knjižničarima alibi nekreativnog poštovanja kućnog reda. Nova era, koju Edwin Leigh Armistead naziva "erom mreža" to, međutim, više ne dozvoljava, zahtijevajući interaktivniju čitateljsku poduzetnost i fleksibilniji nered knjižnice. Ključne karakteristike te ere su "široke, otvorene komunikacijske veze gdje je brzina sve, gotovo nepostojanje cenzure, pojedinačni nadzor nad njegovim ili njenim informacijskim tokovima" (Armistead, 2004.,9). Dakle, ne samo da je informacija izuzetno važan strateški čimbenik na "softpower" bojišnici, gdje se njenim nametanjem ostvaruje državna, socijalna i vrijednosna prednost, već je, oslobođena dosadašnjih institucionalnih ograničenja, i nezamjenjivi životni oslonac svakom pojedincu i pojedinki.

Njemu ili njoj više nisu nužne dosadašnje informativne, obrazovne i kulturne ustanove kao monopolni diseminatori relevantnih poruka, već se, pomoću umrežavanja sa sličnim pojedincima, on ili ona sami brinu za stvaranje i korištenje informacija, približavajući se Habermasovom utopijskom idealu komunikacije oslobođene svake dominacije i Ricoerovom pojmu komunikacije kao oblika samospoznaje. Nad tom se paradigmom u potrazi za budućim oblicima svog rada moraju zamisliti i knjižničari. Više se, recimo, ne ide u knjižnicu po lektiru, ako se ona, već napisana, može skinuti s interneta. To nije ispravno, ali Tara Brabazon, kritizirajući investiranja u tehnologiju na račun nastavnika u svojoj studiji "Sveučilište Google" o obrazovanju u (post)informacijskom dobu (Brabazon, 2007), otkriva da je to realno za suvremenog studenta, koji želi radije samostalno komunicirati sa znanjem, nego biti kupac u šoping centru jeftinih ideja. Ruski književnik Viktor Pelevin, otkrio je tog *homo zappiensa*, od engleskog "zap" - koristiti daljinski upravljač. Danas se Anaksagorina misao da je čovjek razuman jer ima ruku čini aktualnijom nego ikada, što nalaže obrazovanje za komunikaciju s onim koji ne ispušta daljinski, mobitel, iPod, joystick ili kompjutorski miš.

Iako je tehnologija proširila komunikaciju i isprovocirala globalizaciju, tehnička mogućnost komunikativnosti ne vodi ni globalnom moralnom konsenzusu ni otporu tehnološkom darvinizmu. Zato je humanost nezamjenjiva, a s njom i filantropske ustanove poput knjižnica. Komunikacija je krucijalno sredstvo, ali ona nije u stanju zamijeniti subjekte, sadržaj i ciljeve komuniciranja pa širinu dostupnosti ne bi trebalo brkati s dubinom refleksije. To je ocjena i američkog filozofa Richarda Rortyja: "Telefon i telegraf nisu stvorili tele-filozofiju, tako nisam siguran da internet treba proizvesti kiber-

filozofiju. Mislim da je mnogo stvari u vezi informacijske revolucije medijsko pretjerivanje." (Rorty, 2006.,111)

Je li uistinu moguće pročitati blizu 10 milijuna stranica o Williamu Shakespeareu koje nudi Google? Odgovor knjižnica na ovakvu geometrijsku progresiju znanja i informacijski tsunami je u procesima selekcioniranja i verificiranja kvalitetnog i profiliranog znanja. Komunikacijska etika mora postati glavno obilježje knjižničara ove digitalne ere, koji moraju spoznati da je informacija ponajprije ono što točno odgovara uzrastu i zadaći korisnika. Knjižnice su se pod naletom digitalnih medija i same digitalizirale, ali još dostatno ne prihvaćaju potrebu za davanjem novih usluga, poput pružanja "navigacijske pomoći" pri pretraživanju bibliotečnih mreža ili interneta, gdje se sve više iščitavaju dijelovi traženih knjiga, čime se ustvari "debibliotecizira", ali i "rebibliotecizira" konvencionalna biblioteka, što ovisi o njoj samoj.

Upravo se pomoću Google Books Programma (GBP) knjižnice nastoje revitalizirati i ofenzivnije nametnuti korištenje svojih zbirki. U sljedećih šest godina Google će digitalizirati milijun knjiga Sveučiliša Ilinoisa pa će se računalom moći pretraživati cijeli tekst digitalizirane knjige. Na taj način će se produbiti i ubrzati korištenje fondova a građa sačuvati od mogućih požara, potresa, poplava, zemetanja ili krađa i za buduće korisnike jer digitalizirana knjižnica radi i kad je zatvorena ili kad se u njoj izvode radovi. Ona se izgradnjom ovakvih elektronskih knjižničnih službi totalno otvara ne samo lokalnoj zajednici, nego i čitavom svijetu, a njene zbirke se organiziraju i koriste kao javno globalno dobro. U GBP su se prve uključile Harvardske sveučilišne knjižnice, knjižnice Oxforda, Princentona, Stanforda, Bavarske državne i Newyorške javne knjižnice.

Spustimo se na trenutak s digitalnog neba takvih iznimnih knjižnica u papirnatu stvarnost narodnih knjižnica, koje se presporo pripremaju za konkurentsku kompeticiju u brzini i istodobnosti komuniciranja s drugim ustanovama i mrežama. Polovicom sedamdesetih radio sam u Studijskom odjelu Gradske knjižnice "I.G. Kovačić" u Karlovcu. Što se nije moglo pronaći na posudbenom odjelu slalo se meni na posljednji kat. Iznad mene je stolovao samo Bog, koji nije bio sklon teofaniji radi svakidašnjih učenčkih i studentskih pitanja. Pošto nisam pio kavu ni pušio, imao sam vremena za listanje priručnika referentne zbirke, što se onda svrstavalo u nerad, jer sam, umjesto da radim, stalno čitao.

Jedno me je poslijepodne koncem sedamdesetih koleričnim glasom nazvao njen bivši ravnatelj, Zlatko Pintar i zatražio da mu istog časa nabrojim potpisnike Dublinskog ustanka, pošto rješava križaljku. Danas bi to bilo lako riješiti jer bi staklena kugla interneta na to odmah odgovorila, ali tada je to bilo ipak teže. Budući da imam fotografsko pamćenje, sjetio sam se ilustracije o Dublinskom ustanku u Enciclopediji Britanici, ispod koje su bila otisnuta tražena imena.

Možda će se ovaj primjer nekome učiniti banalnim, ali kad ja dan-danas, preko telefona, tražim da mi se pogleda jedna precizno definirana natuknica u poznatoj enciklopediji, glas knjižničara s one strane žice, preklinje da nazovem za sat vremena!? Doći telefonom, faxom ili emailom do podatka u realnom vremenu knjižnica je dosta teško jer se u njima i o njima još uvijek dominantno misli i djeluje isključivo šalterski. Dobar dio bibliotečnih knjižnih moljaca papirnatih ruku nije obrazovan ni treniran za trenutačnu komunikaciju sa svojom publikom, ne shvaćajući da je komunikacijska industrija najveća na svijetu i da tangira svačiji način rada. Iako je informacijsko doba pojam koji potječe još iz polovice prošlog stoljeća, knjižničari poput historičara, uvijek traže vremensku distancu.

Ali neodazivanje na telefon, kašnjenje s dostavljanjem informacija ili grubo dezinformiranje, udaljava "zap-korisnika" od knjižnice. Knjižničari bi, posebice

informatori, trebali imati službene mobitele, ali ne radi toga da budu na uhu upravi, nego korisnicima. SMS i email komunikacija knjižničara i korisnika mora postati svakodnevna pojava, ne samo u slučajevima produženja, rezervacije ili nabave traženih knjiga, nego i u osiguranju suvremenog tipa referalnosti, pronalaženja izvora informacija ili upućivanja na njih. Sustavna komunikacija je bitni element vrednovanja čitave biblioteke kao javne službe. Kako biti knjižničar u doba PDF knjige ili McGraw-Hillovog portala Betabooks na kojoj čitaoci mogu pročitati stranice knjiga koje su još u tisku?

Kanadski sveučilišni knjižničar Lorne Bruce je u izlaganju u javnoj knjižnici Kitchenera još 1995. predlagao otvaranja "chat rooma" između korisnika i knjižničara! Prije deset godina je na Sveučilištu Michigan osnovana Internetska javna knjižnica (Internet Public Library) kao servis i predavačko/učenički okoliš, s digitalnim fondovima, referentnom zbirkom enciklopedija i priručnika, virtualnim prostorom za djecu i tinejdžere, različitim sustavima internetskog pretraživanja, katalogom elektronskih tekstova, zbirkom blogova i zbirkom relevantnih linkova. Na tom se primjeru otvara pitanje redefiniranja korisnika javne knjižnice te njeno povezivanje s relevantnim mrežama, a uvjet za to je promjena korisničke kulture.

Američki filozof Hubert Dreyfus smatra da "starobibliotečnu kulturu", kojom dominira hijerarhijski organizirana i posebnim interesima definirana klasifikacija, zamjenjuje "hiperpovezana kultura" fleksibilne i sveprožimajuće diverzifikacije. Tako "korisnik hiperpovezane knjižnice više neće biti moderni subjekt s fiksnim identitetom, koji želi potpuniji i pouzdaniji model svijeta, već prije postmoderno, protejsko biće spremno da se otvori svim novim horizontima. Takvo novo biće nije zainteresirano za *kolekcioniranje* onoga što je *signifikantno*, nego za *konektiranje* prema što moguće *široj mreži informacija*." (Dreyfus, 2001.,11).

Ovo je efektno rečeno, ali je i teorijski proturječno jer bez prethodnog kolekcioniranja informacija nema ni konektiranja. Ipak, starog bih korisnika fiksnog identiteta usporedio s fiksnim telefonom, a novog korisnika pokretnog identiteta s mobilnim telefonom. Korisnik se također vrlo dinamično mijenja pa svaki tip korisnika postaje podjednako važan, neovisno o tome radi li se o formalnom ili neformalnom članu knjižnice na internetu ili na policama. To provokativno pokazuje jedna bečka gradska knjižnica, koja je radi obnove i proširenja pokrenula hot-line pa se za 39 centi po minuti, nakon poziva na dani telefon, može čuti kako pedagoški ženski glas čita erotske priče iz "Tajne zbirke" tekstova iz 18., 19. i 20. stoljeća, tako da sve ostane na kulturnoj razini.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica iz Zagreba preuzela je program Question Point OCLC-a i 24/7 Library of Congress kojim se omogućuje postavljanje pitanja knjižničarima, ali rok slanja službenog emaila je 24 sata, dakle komunikacija nije direktna i odnosi se na pet, a ne sedam dana u tjednu. Knjižnicama nedostaju radna mjesta web komunikatora, sakupljača emailova i drugih virtualnih knjižničara. U studenom 2004. u Little Rocku je otvorena Biblioteka Billa Clintona, u kojoj je između ostalih dokumenata, pohranjeno i 21 milijun emailova.

Nove forme i novi mediji kucaju na vrata sakupljača opće važnih informacija još od osamdesetih, kada je i došlo do ideje o čvršćoj povezanosti između takvih izdavača i knjižničara. U nastojanju da se priključi novom tržištu elektronskih baza podataka, Publishers Association iz Londona je ustanovio tijelo Publishers Databases Ltd s namjerom da ohrabri izdavače knjiga da se otvore izdavanju elektronskih publikacija. Predsjedavao mu je ravnatelj British Library, Sir Harry Hookway, a zamjenik mu je bio Bill Porter. On je shvatio da liječnici u Ujedinjenom Kraljevstvu prepisuju 4 tisuće farmaceutskih preparata što implicira 15 milijuna njihovih interakcija, kojima se ne može rukovati u mediju knjige, nego samo u mediju baze podataka pa ju je njegova tvrtka zato i kreirala (Porter, 2005). Sir Hookway je već 1988. pozvao na prikupljanje elektronske

građe zbog uloge knjižica da čuvaju tragove komunikacije u bilo kojem obliku pa bi bilo nedopustivo da nadolazeće elektroničko doba ostane bez traga.

Njegovu poruku je već 1996. u djelo proveo digitalni knjižničar Brewster Kahle, osnivač The Internet Archivea, članice Open Content Alliancea i organizator neslužbene središnje nadnacionalne svjetske internetske knjižnice Open Library, registrirane u San Franciscu kao regularna knjižnica, povezane s Aleksandrijskom knjižnicom i s Library of Congress. Ona nastoji izraditi online katalog svake objavljene knjige u svijetu, a već posjeduje zbirku od 100 tisuća dokumenata, knjiga, filmova, reklama, zvučnih zapisa i softvera.

Danas je prikupljanje digitalnih knjiga i drugih sadržaja na CD-romu postala praksa i u gradskim knjižnicama pa se ona starija nekonvencionalna građa već čini posve konvencionalnom. Što nikako ne znači da treba zapostaviti klasične konvencionalne oblike. U hipermarketizaciji ljudskih odnosa, kad se slobodno vrijeme provodi u labirintima molova, građani postaju željni kontakta s ljudima te ne dolaze u knjižnicu samo radi knjiga i časopisa, nego i radi socijalnih i psiholoških potreba. Opadanje online prodaje knjiga u SAD-u, jasan je znak da je Protagorin čovjek, bar kao korisnik, mjera i svih – knjižnih - stvari. Velike izdavačke kuće i dalje prihvaćaju online narudžbe, ali upravo da bi se približili osobi kupaca, knjige dostavljaju offline, putem knjižara. Granica onlinizma je čovjek, koji u elektroničkom automatizmu sve manje želi vidjeti parnjaka.

Ta je spoznaja od kapitalne važnosti i za svaku knjižnicu pa u tom smjeru treba organizirati rad i ostvarivati traženu empatiju s korisnicima. Usporedo s obučavanjem korisnika za samoinformiranje, važno je intenzivirati i rad s korisnicima na planu komuniciranja i eksplanacije njihovih intelektualnih i emocionalnih interesa. Razvoj na relaciji knjižničar – korisnik ići će u smjeru veće institucionalizacije već postojeće personalizacije te proširenja obrazovne, istraživačke, biblioterapijske i komunalne uloge knjižničara.

Jer komunikacijska misija knjižničara ne završava unutar zidova knjižnice već se prelijeva na čitavu lokalnu sredinu. Deanna B. Marcum redefinirala je mogućnosti lokalne zajednice upravo kroz javnu knjižnicu. Ona je već 1997. ustvrdila: "Američka javna knjižnica mogla bi postati prototip nove društvene organizacije koja izgrađuje osjećaj za zajednicu u sljedećem stoljeću." (Marcum, 1999., 191). To se pokazalo točnim jer se, na primjer, i Gradska knjižnica "I.G.Kovačić" u Karlovcu organizirala u tom smjeru na što upućuje njen moto: "Knjižnica – vaš drugi dom". Postala je prepoznatljivim mjestom na kojem mogu javno razgovarati ljudi različitih sklonosti i pripadnosti, u jednom trenutku rata i poraća čak i jedinim takvim mjestom, posebice kad se radilo o političkim i drugim manjinama, hrabro podupirući vrijednosni konsenzus među njima.

U Rusiji su se pak javne knjižnice generalno afirmirale u oblikovanju civilnog društva. Komunikacijski potencijali javnih knjižnica su očito veliki, sve ovisi o potrebama neke sredine i preferencijama knjižničara. Nema manje ili više vrijednog komunikacijskog djelovanja ukoliko se ono zasniva na toj harmoničnoj obostranosti. Da bi saznale o kakvim se to obostranim potrebama radi, Peggy Barber, bivša pomoćnica izvršnog direktora za komunikacije American Library Association (ALA) i Linda Wallace, bivša direktorica Ureda za javne informacije ALA-e osnovale su 2001. u Chicagu tvrtku Library Communication Strategies, Inc. (LCS) za komunikacijsko planiranje. Njihov LCS svakoj zainteresiranoj knjižnici ili knjižničarima pruža pomoć, koja ima i snažne marketinške elemente, u unutarnjoj i vanjskoj komunikaciji. Dobra strategija knjižničkog komuniciranja gradi sigurne mostove prema svojim korisnicima. Mislim da bi knjižnica budućnosti trebala osiguravati komunikaciju onih knjiga koje ne nalaze čitaoce i onih čitalaca koji ne nalaze knjige.

Nekada su se javne knjižnice financirale da podupiru pismenost i načitanost građana, bile su plaćene da čuvaju knjige, a sutra će biti plaćene da čuvaju ljude i ono ljudsko u njima, da im pomažu ostajati "zastarjelima" ili ljudima na kakve smo kroz više od tri tisuće i sedamsto godina književnosti, od Gilgameša, koji je također spadao u nekonvencionalnu, kamenu građu, bili naviknuti. I Rorty dijelom ukazuje na tu mogućnost kad kaže: u "budućoj gadamerskoj kulturi ljudska bića će željeti živjeti samo jedni prema drugima, u smislu u kojem je Galileo živio prema Aristotelu, Blake prema Miltonu, Dalton prema Lukreciju i Nietzsche prema Sokratu." (Rorty, 2000., 25) Književnost i umjetnost služile su nam da bismo se reinterpretili te preko njihovih likova upoznali i vodili kroz stvarni svijet, a danas nas nestvarni, virtualni svijet poziva da budemo njegovi likovi, željni maskirane, antipersonalne komunikacije u jednom pseudosvijetu.

Poriv za komunikacijom, kako to primjećuje engleski filozof John Cottingham, socijalni je imperativ. Američki filozof John Dewey bi dodao i duhovni imperativ također jer i pustinjaci komuniciraju, ali s bogovima i duhovima. Komuniciranje knjigom uključuje pisca i čitatelja. Pisac želi nešto komunicirati pa je uspjeh čitaoca određen mjerom u kojoj "prima sve ono što je pisac namjeravao komunicirati." (Adler; Doren, 1972., 7) Pozivajući ih da nastave duhovni dijalog s precima i suvremenicima, čiji su materijalni oslonac, knjižnice ostaju mjesta koja od svojih korisnika ne traže da ne budu ono što jesu. Na toj konkretnoj komunikacijskoj ravni, one će osigurati svoju prohumanističku sutrašnjicu, ukoliko budu sposobne održavati ravnotežu između novog i starog svijeta te čuvati granice ljudskog diskursa.

Referencije:

- Adler, Mortimer J.; Charles Van Doren (1972). *How To Read a Book*. New York: A Touchstone Book.
- Armistead, Edwin Leigh. (2004). *Information Operations: Warfare and the Hard Reality of Soft Power (Issues in Twenty-First Century Warfare)*. Dulles, VA: Potomac Books.
- Brandom, Robert. B. (2000). *Making it explicit: reasoning, representing, and discursive commitment*. Cambridge; London: Harvard University Press.
- Brabazon, Tara. (2007). *The University of Gogle: Education in the (Post) Information Age*. Aldershot: Ashgate.
- Dreyfus, Hubert. (2001). *On the Internet*. London: Routledge.
- Habermas, Jürgen (1981). *Theorie des kommunikativen Handelns*. Frankfurt a.M.: Suhrkamp.
- Marcum, Deanna B. (1999). Redefinig Community through the Public Library, pp. 191-206. U: *Books, briks, and bytes. Library in the Twenty-First Century*. Eds. Stephen R. Graubard and Paul LeClerc. New Brunswick: Transaction Publishers.
- Porter, Bill (2005). 'Do something about it!' A media man's story. Arundel: John Faber.
- Rorty, Richard (2006). *Take care of freedom and thruth will take care of itself :interviews with Richard Rorty*; ed. Eduardo Mendieta. Stanford: Stanford University Press.
- Rorty, Richard (2000). "Being That Can Be Understood Is Language", *London Review of Books* 22, no. 6.
- Veen, Wim; Ben Vrakking (2007). *Homo zappiens: growing up in a digital age*. London: Network Continuum Education.
- Zaid, Gabriel (2006). *Koliko knjig!* Ljubljana: Sodobnost International.

OBVESTILO AVTORJEM

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznaja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo "Od leve proti desni:... ". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali TIF formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Pošljete jih lahko tudi na disketi ali CD-ROM-u na naslov Narodna in univerzitetna knjižnica, Informacijski center za bibliotekarstvo, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevkov ne honoriramo!

Uredništvo Knjižničarskih novic